

- alle disse øjeblikke
en film af Lise Roos

- alle disse øjeblikke
en film af Lise Roos

Kamera: SIMON PLUM

Assistent: ERIK NORSKER

Lyd: JENS BANGSHOLT

Lys: EDVARD FRIIS MØLLER

Assistent: FRANCOIS GRODIN, JETTE PALSBO

Produktionsleder: HELGE ROBBERT

Fotos i pjese: TINA SCHWARZ

Portrætfoto på forside: KIRSTEN FICH PEDERSEN

Landskabsfoto på forside: STINE HEIN PLUM

Design af folder: JOHN OVESEN

Medvirkende

NINNA ARNSIG, HILDA ESBERG, TORA RAKNES,
KRISTINE REEDTZ MORRIS, TINE RELSGAARD,
OLE FINI THOMSEN, BJARNE JENSEN, OTTO KRABBE,
WERNER KRØLL, EIK LYSHOLT BRØNSRO

Desuden er der en stor tak til de mange personer der med råd og
assistance har gjort det muligt for os at fremstille denne film

Konsulenter

KRISTIAN RIIS
KIRSTEN BONNEN RASK

Produceret af

PRISME FILM

Med støtte fra

STATENS FILMCENTRAL
SOCIALMINISTERIET
HK i DANMARK
SYGEKASSERNES HELSEFOND
AUGUSTINUS FONDEN
ÆLDRE FONDEN

Distribution

SFC

STATENS FILMCENTRAL

Video nr. V30 - 064

Film nr. 30 - 064

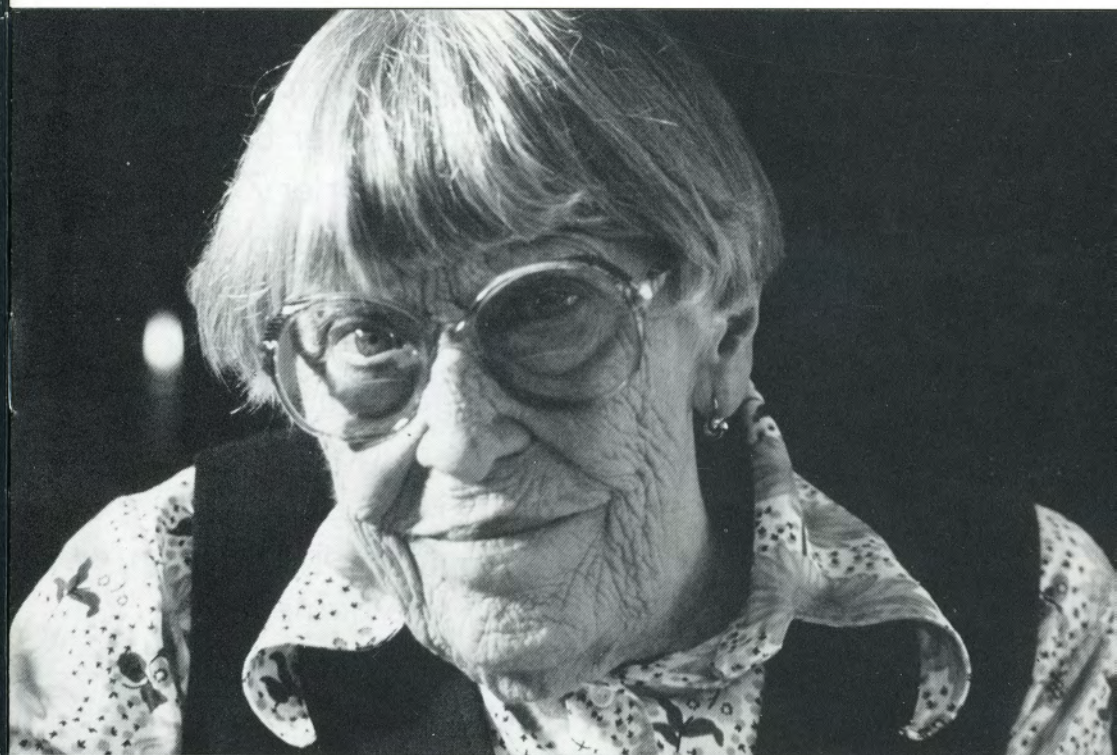
© PRISME FILM

Lidt om livet . . .

Nogle mennesker blir tilsyneladende født med en turban på hovedet og sommetider falder der en appelsin ned i den. Hvad den så skal gøre godt for der! Andre mennesker blir født aldeles uden turban, og selvom der så skulle dumpe en appelsin ned et eller andet sted, ville det måske se lidt klodset ud. Altså når der ikke var nogen turban til at tage imod!

Det er den gamle lærdom om menneskenes liv og deres vilkår. Sommetider synes det ikke som om der er nogen retfærdighed til, når det gælder det liv vi skal leve her på jorden.

Det her er ikke en religiøs betragtning. det er såmænd bare en konstatering af, at sådan er det. Det der liv som vi bliver udstyret med. Kort eller langt. Syndigt eller uden mening.

GAMMEL

gammel, skaldet, kan ikke huske,
gråt hår, 70 eller 80 år, rynker,
gibis, tandløs, stok, alene, parryk,
kan ikke se så gådt, tyk, kørestol.

er noget jeg mangler, men jeg ved ikke hvad det er. Jeg ved bare at det er mig selv, der skal finde det, og at jeg ikke har ubegrænset tid, kun et liv. Derfor er jeg så rastløs.

Det hedder livsappetit, man kunne også kalde det grådighed, en utaknemmelig grådighed efter at komme til at besidde det bedste verden har at byde på, at æde alt med hud og hår. Rastløsheden og utålmodigheden kommer sammen med denne lidenskabelige sult. Måske er det skuffelser, fravalg og tab, der efterhånden gør mennesker voksne, beskedne og tålmodige.

På den ene side står jeg som ung med alle mulighederne lige foran mig, man siger at verden ligger åben som en eksotisk have med modne frugter. Jeg skal blot strække mig ud for at få dem. Det er den gamle historie om at være født

nøgen og fri i paradiset have. Men så snart du har ædt et par æbler opdager du, at du ikke er det første menneske på jorden. Der er nogen der har levet før dig, og skabt forudsætningerne, som du så må forholde dig til. Du er ikke fri, du starter ikke på et nulpunkt men træder ind i en tradition og et samfund på et bestemt tidspunkt, som sætter grænser. Dem er du nødt til at forholde dig til. Det er meget irriterende. Til tider er konfrontationen mellem drøm og virkelighed som at løbe direkte ind i en mur.

For selv om ung er at have alle muligheder foran sig, så er ung også utrygheden ved at have sluppet og forladt noget bag sig uden at have fast greb om, hvad der skal komme.

Christine Buhl Andersen, d. 3. april 1993.

Jeg har en mormor og en farmor og en farfar. Min morfars far er død da jeg var træ år. Min mormor er 80 Min farmor tror jeg nok at hun er 70 og min farfar er 74.

Jeg synes min mormor er god fordi hun altid forsvare mig når jeg har gjort noget jeg ikke må.

At være gammel er også at man ikke er så sterk som man var da man var ung. Og nogen må gå på plejehjem fordi de ikke er sterke nok til at gå hjem. Derfor går nogen på plejehjem.

De er også gode fordi de altid har tid og når man er gammel har man også meget tid til sine børnebørn.

**Min morfars far er 75 år.
jeg synes at de er rare at snakke med
for de er så klåge og ved mere en
ander folk.**

hilsen Asger

når man er gammel
er man i tresserne og op af.
jeg føler de er meget ensomme og trenger til lit hjælp
eller man kan tale mer med dem.
så kan de også tage på plejehjem.
men det er der nolgn der ikke gider
de menr de godt kan klare sig.

skolelærere og skraldemænd har været små børn engang - og nogen har bøjet sig over deres vugge og tænkt:

“Hvilket mirakel - hvilket **under** - hvilke muligheder”.

Man/vi/ingen har nogensinde tænkt på, at selv **undere** blir ældre, ja, ligefrem gamle. Ejeller på, at vores gamle, forældre, bedsteforældre osv., pludselig er blevet mere gamle end vi egentlig bryder os om, at de skulle være....

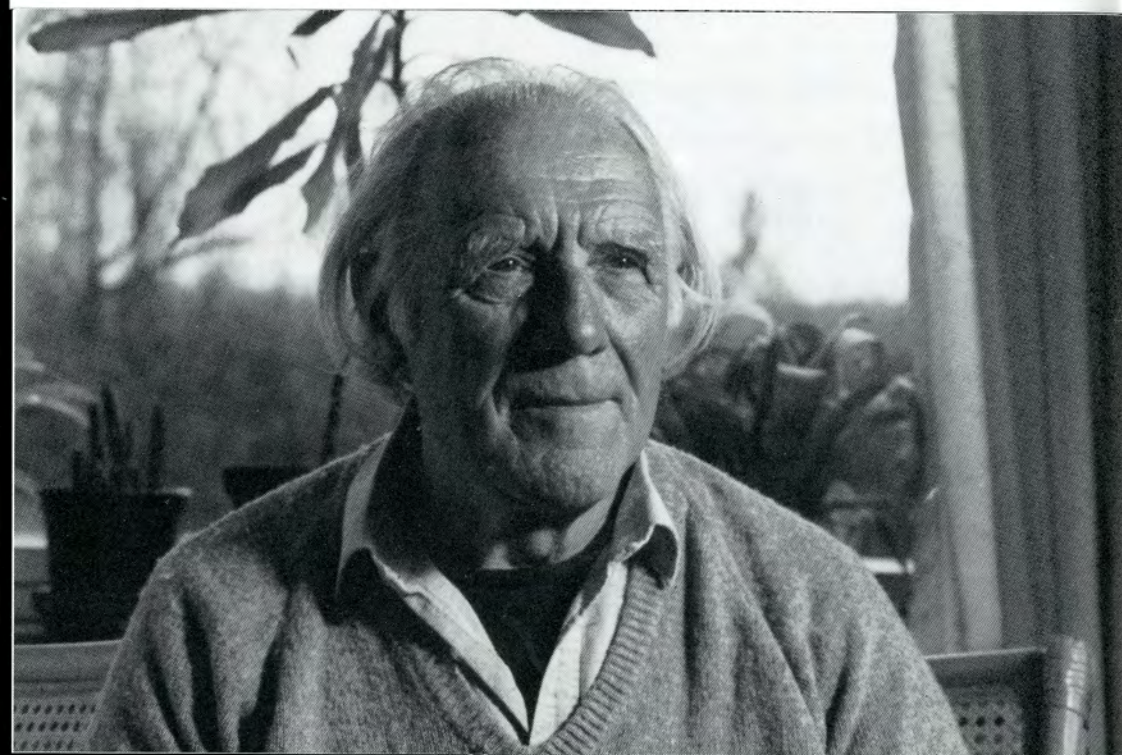
Alder er en spidsfindig sag. Vi kan være barnlige, og med fuld ret fordi vi er børn, vi kan være unge med de såkaldt voksnes misbilligendes blikke, vi kan så en årrække befinde os i de navnløses geled - de voksne - og så blir vi så gamle.

Fra det øjeblik vi blir født og dag for dag fremefter blir vi ældre. Det er der ikke rigtig nogen skam i. Det er vort fælles lod.

Men det ville jo være lækkert, hvis alderen som sådan fik lov til at hænge lidt mere sammen.

Det er ingen skam at bære rundt på sin alder, hvadenten man er en halvandetårig der ikke helt kan finde ud af at udtrykke sig, eller man bare er en gammel der ikke rigtig orker mere. Som måske har sagt hvad der skulle siges, eller som måske aldrig nogensinde kommer til det.

Lise Roos

DE GAMLE

Husker ikke så godt. Ser og går heller ikke så godt. De har næsten ingen muskler. De fleste bor på plejehjem. Man skal vænne sig til lugten i deres lejligheder. de har hjemmehjælp og det vigtigste er at de serverer småkager. Min mormor og morfar er altid så søde. Min mormor kan godt lide at spille kort, men min morfar vil da hellere fodrer kaniner.

MIN FARS MOSTERS MAND.

Han har altid været intraseret i computer derfor har han tre af den og arbejder næsten altid med dem. Der er en gammel mand der er 84 år og løber op og ned ad vejen.

Der er meget forskel på de gamle.

min morfar er gammel men meget sød. han er god til at fortælle historie. vært år går jeg med min morfar på enköb og min mormor går jeg osse på enköb. det er hyggeligt så går vi hjem og spiser mad og slik. når jeg vil sove så kan jeg bare sige det så går min mormor ind med mig og læser. for mig er det hyggeligt selv om det er den samme vær gang.

NOGLE TANKER OM ET HUS

I Albertslund ligger et nedlagt plejehjem, som kommunen har stillet til rådighed for sine ældre medborgere. Huset har en fast ansat administrator, "vicevært" som de ældre kærligt kalder ham, men samtlige aktiviteter bestyres af de ældre brugere af huset.

ÆLDREKULTURCENTRET "DAMGÅRDHAVE"

Billardklubben spiller ud med deres mening om huset: Når vi står her i gruppen og spiller billard, så er vi jo allesammen nogle børn.

Ja, det er vi da, vi er på samme alder allesammen...

Det er den bedste medicin vi får her hver onsdag eftermiddag, vi griner og griner fra klokken den er to om eftermiddagen til den er en fire-fem stykker, der er ikke én af os, der er dårlig når vi går hjem...

Det der med, at nu var jeg barn, nu var jeg ung, nu var jeg voksen, eller, ja os bare kalde det gammel - er der nogen der kan fortælle mig om forskellen? For jeg kan ikke mærke den.

Hvis nogen kommer og spørger mig, "hvordan er det at være gammel"?, så siger jeg, det er ligesom at være ung...

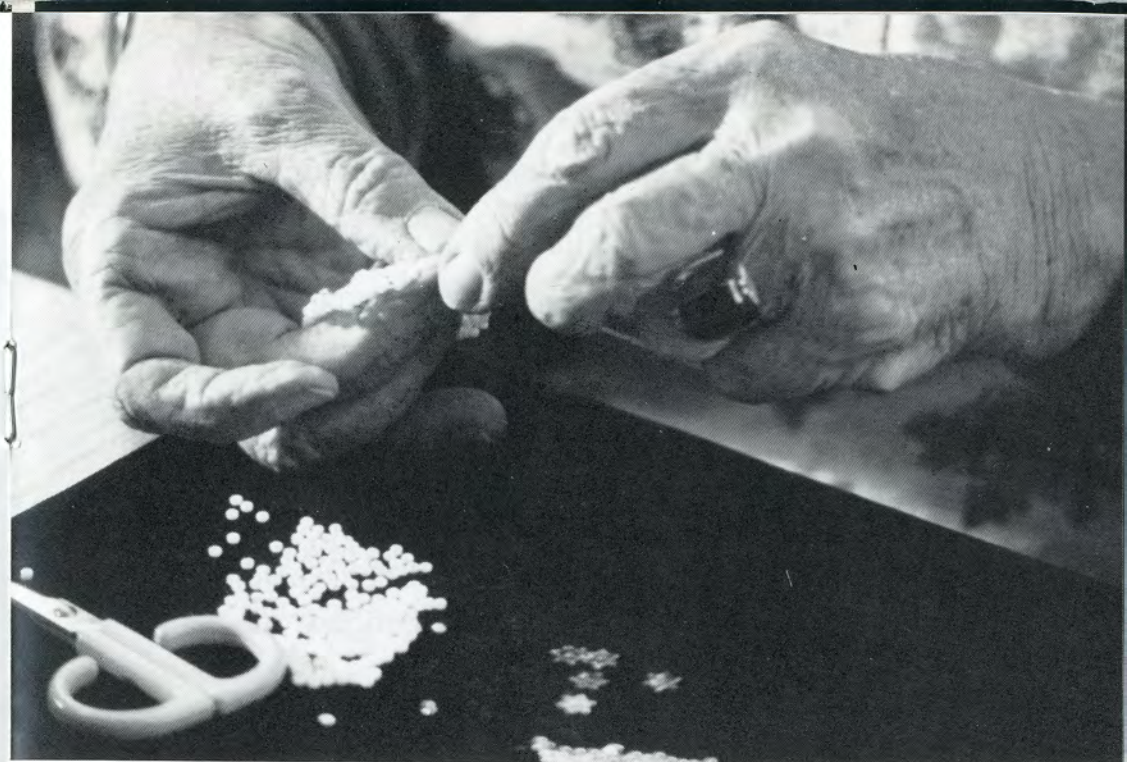
...Åh, åh - hallo, hallo...jeg kan altså godt mærke, at jeg ikke er sytten længere.

min mormor og morfar synes jeg er lidt forskellige
min morfar er meget fredelig
og min mormor elsker fest og ballade
når hun ikke er syg.
de kan ikke forstå når jeg siger noget forkert
og så når jeg har rettet det
så tror de bare at jeg siger to ting.
derfor er det svært at tale med dem.
de har altid småkager eller andet i huset
de ser meget tv og ordner meget have.
de sover tit længe og køber ind i netto for at spare penge.

MIN FARMOR

Min farmor var en gammel dame. Hun var en friske dame der vinterbader. Hun var altid venelig. Hun havde briller, hendes knogler var skrømpet sammen. Men hun var nu frisk. Hendes mand var død nogle år efter jeg blev født. Men da jeg var tre år skete der en ulykke med hende hun blev syg. Hun fik dårlige lunger og lå i respirater hele tiden. Dengang jeg var så lille kunne jeg ikke rigtig forstå hvad der skete med hende. Nu fik hun en ny lunge. Men det hjalp ikke. Efter et stykke tid døde hun. Jeg har aldrig savnet hende for jeg var så lille at jeg ikke forstod hvorfor hun skulle væk.

Det primære for det jeg kalder den -"tredie alder", og så kan vi kalde det ældre, gammel eller hvad, - det er, at man holder sig beskæftiget, at man har noget at tage sig til.

Og det har vi gjort ved, at vi er så privilegerede her kommunen, ved at vi har fået det her dejlige hus, hvor vi har lov til at udfolde os som vi kan. Vi har alle mulige aktiviteter.

Vi bestyrer det selv og der er ingen muligheder for folk i vores alder til at sige, at de ikke kan finde på noget.

Hvis de siger det, så er det fordi de selv vil gå i stå.

Men os, som ikke vil gå i stå, vi behøver det heller ikke. Vi behøver ikke at sidde derhjemme og vente på vores børn.

Vores børn er noget vi har haft til låns. Det er nogen vi har

født eller købt - de er spredt for alle vinde, de lever nu deres liv. Og vi lever vores liv. Og vi skal leve det til vores dages ende. Vi skal bare have det til at køre her, stille og roligt, vi skal hygge os og vi skal have det rart.

Det er det den "tredie alder" er til!

For der er ikke nogen der kommer og hjælper os, vi må hjælpe os selv, og det gør vi ved at holde os igang.

Holder vi os ikke igang, så falder vi sammen.

Da jeg lukkede min forretning, så blev min kone og jeg enige om, at vi må se at finde på noget, fordi hvis en af os falder fra, så har den af os der bliver tilbage noget at foretage sig - være engageret i.

Og det blev så huset her "Damgårdshave", som tog os beg-

AT VÆRE GAMMEL

At være gammel må være rart
fordi du kan ta det med ro

De handler om formiddagen
og så har de eftermiddagen til at hygge sig.

Jeg elsker gamle menesker,
de er så rare de hilser altid.

Jeg gad nu godt at være gammel.

Nogle er også mugne.

Nogle går med stok, andre ryster,
men nogle er også raske og friske.

De svageste bor på plejehjem.

OM GAMLE

de er tit på plejehjem.

jeg synes at 59 er gammelt.

Min farmor er 79. Hun er sparende.

Engang var vi hos hende en måned efter sidste gang.

Så fik vi resterne fra sidste besøg.

Da hun skulle lave stegen faldt hun i søvn.

Så der var kun et lille bitte stykke.

AT VÆRE GAMMEL

At være gammel kan være på mange måder.
En gammel kan både være meget frisk, men kan også være sløj.

En gammel kan have en hobby.
Det kan være at strikke, at hækle,
og at spille kort eller ludo, og at læse.

Nogle gamle mennesker cykler, og nogen sidder hjemme
i deres lænestol og læser deres avis.
Andre ligger desværre på plejehjem fordi de ikke kan klare
selv at lave mad og stå ud af sengen.

ge to under sine vinger. Og det er lige sagen for ældre mennesker. Og det er det ikke bare her, hvis det kunne være sådan i alle kommuner, så ville der ikke være så mange problemer med de ældre. Vi er jo ikke registreret som en eller anden flok, og så kommer der nogen og dirigerer med os, at nu skal vi dit og nu skal vi dat. Hvis man vil lave noget aktivt her, må man opfinde det selv. Hvorfor skal det med at blive gammel eller pensioneret være ensbetydende med, at man ikke fortsætter med at leve sit liv og selv bestyrer det?

Det er netop det der er godt ved det her sted, nu har man været administreret og bestyret hele sit liv. Nu bestemmer vi selv, og det er det der er så dejligt.

Min Bedstefar

Min Bedstefar er 81 eller 82 år. engang imelem når jeg er over hos ham og min Bedstemor så lejer jeg med min Bedstefar nogen gange køre han mig rundt i en trækvorvn og det er sjovt. Min Bedstefar elsker slik men hans ynglingsslik det er Bolsjer ver gang vi kommer der over har vi altid en hel del Bolsjer med til ham men vi har også någet med til min Bedstemor. Men min Bedstefar kan ikke lade vær med at læse i avis og høre radio. når min Bedstefar sir cykel sår sir han cikel og når han sir hej sår sir han hækj. og det var min historie, Anna
P.S min Bedstefar har selv lavet trækvorvnen.

Jeg er en pige på 9 år.

Men selv om jeg kun er 9 år ved jeg godt
hvordan gamle mennesker er, for jeg har en mormor og en far-
mor.

min mormor elsker kager og min farmor elsker at servere dem.

Jeg synes man er gammel når man er 55 år.

Man kan kende gamle mennesker på at de tit er krumbøjede
og går med stok og mændene tit ryger pipe.

Og så skal vi bruge af de ressourcer den enkelte har, vi har hver især. Hvis man ikke magter det, så har man selvfølgelig krav på den hjælp der skal til, hjemmehjælp osv., men ikke før.

Det der er godt ved det her hus, er, at der sidder ikke en administration og bestyrer det hele. Det gør vi selv og det er pointen i det. Det er os der bestemmer farten.

Hvis vi ældre i kommunen ikke havde det sted, hvor var vi så i dag?

Hør bare, vi har nogen der sidder nede på torvet - hele dagen.

Hvor mange af de ældre der kommer her var måske havnet dernede, hvis ikke vi havde fået det hus her? Og hvis ikke

**man er gammel når man er i tresserne.
de gamle komme på plejehjem når de er i firser-
ne.**

**for så kan de ikke klare sig selv.
og på plejehjemmet bliver de hjulpet.
min farfar er meget sød.
han viser mig hans dukketeater.
og han er 74 år.**

**og min mormor er 75 år.
og hun gir mig tit småkager.
og hun er meget sød.
hun er god at snake med.**

UNG

Jeg tror, vi lever på tid, fordi kroppen gør det.

Jeg er i begyndelsen af mit voksne liv ifærd med at begribe verden. Jeg leder efter intet mindre end identitet, kærlighed og lykke ud fra forventninger om at komme til at udfolde mig selv, og jeg vil helst tro, at jeg kan undgå at blive en gentagelse af det, jeg kender og har set.

At være ung er som at være vågnet på en klar dag med en fornemmelse af, at der er noget man skal finde inden solen går ned. Jeg kan mærke jorden brænde under mine fødder og høre urene tikke, for jagten på en ukendt skat er startet. Der

vi var nogen, som værnede om huset og værnede om vores fælles alderdom?

Det er noget med at være et med sin alder.

Men det er den "tredie alder" vi befinder os i! Det er den vi skal få noget ud af - gøre til en aktiv og lystbetonet sidste sats i livet, indtil, ja, indtil alderen sætter et naturligt stop, hvornår det så end bliver.

Men uden humor og et godt fælles grin går det ikke.

HVIS JEG SKULLE LEVE MIT LIV OM

Jeg har haft mine øjeblikke
og hvis jeg skulle leve om igen
ville jeg have flere af dem.

Faktisk ville jeg prøve på ikke at have noget andet.

Kun øjeblikke.

Jeg har været en af dem, som aldrig
tager nogen steder uden
et termometer, en varmedunk,
en regnfrakke, en faldskærm.
hvis jeg skulle leve mit liv om
ville jeg rejse med mindre bagage.

Jeg ville turde gøre flere fejltagelser
slappe af og være mere smidig.

Jeg ville være mere enfoldig!

Tage flere chancer og have flere oplevelser.

Bestige bjerge og svømme over flere floder.

Spise meget mere is og færre bønner.

er noget jeg mangler, men jeg ved ikke hvad det er. Jeg ved bare at det er mig selv, der skal finde det, og at jeg ikke har ubegrænset tid, kun et liv. Derfor er jeg så rastløs.

Det hedder livsappetit, man kunne også kalde det grådighed, en utaknemmelig grådighed efter at komme til at besidde det bedste verden har at byde på, at æde alt med hud og hår. Rastløsheden og utålmodigheden kommer sammen med denne lidenskabelige sult. Måske er det skuffelser, fravalg og tab, der efterhånden gør mennesker voksne, beskedne og tålmodige.

På den ene side står jeg som ung med alle mulighederne lige foran mig, man siger at verden ligger åben som en eksotisk have med modne frugter. Jeg skal blot strække mig ud for at få dem. Det er den gamle historie om at være født

nøgen og fri i paradiset have. Men så snart du har ædt et par æbler opdager du, at du ikke er det første menneske på jorden. Der er nogen der har levet før dig, og skabt forudsætningerne, som du så må forholde dig til. Du er ikke fri, du starter ikke på et nulpunkt men træder ind i en tradition og et samfund på et bestemt tidspunkt, som sætter grænser. Dem er du nødt til at forholde dig til. Det er meget irriterende. Til tider er konfrontationen mellem drøm og virkelighed som at løbe direkte ind i en mur.

For selv om ung er at have alle muligheder foran sig, så er ung også utrygheden ved at have sluppet og forladt noget bag sig uden at have fast greb om, hvad der skal komme.

Christine Buhl Andersen, d. 3. april 1993.

Mit rim (farmor)

Min farmor er 78
og er ikke pervers
hun er ganske rar
og hun er ikke far

Hun kan selv gå hos købmand
og han hedder Lybmand
hun bruger ikke gebis
og hun har ingen mis

Hun har en stok
som der gik afmok
men så sagde hun stop
hun laver et hop
og så var det nok

Måske ville jeg have flere vanskeligheder,
men færre indbildte!

Hvis jeg skulle leve mit liv om,
ville jeg begynde at gå barfodet om foråret.
Jeg ville danse mere
tage mig nogle flere karruselture.
Jeg ville plukke flere Tusindfryd.

FRIT EFTER DIGT AF NADINE STARR, 85 ÅR.

**Det her med at blive gammel
er jo noget mærkeligt noget
- for det er jo kun de andre der bliver det?**

**Det siges at alderen trænger sig på
og tager sig sin ret!
Men det er jo bare kroppen, der ældes
så det knager
Sjælen bryder sig ligesom ikke om
at tiden går
- den lever indeni kroppen
den fylder ingen år.**

er no
bare
ubeg

Det
hed,
de d
hår.
den
og t
tålm
På c
lige
tisk
for c

Lise Roos

Født 1941

Oprindelig uddannet som børnehavepædagog. Har siden 1967 arbejdet med film, mange om og for børn. Er primært engageret i samfundets sociale virkelighed. Har i nogle år anmeldt børne-tv for dagbladet Information, samt skrevet artikler bl.a. om børns opvækst og udvikling, filmpolitiske betragtninger og andre samfundsrelevante spørgsmål.

Spillefilm:

1970 HEJ STINE
1973 I DIN FARS LOMME
1980 SÅDAN ER JEG OSSE

Kortfilm bl.a.:

1971 PIGEN SILKE
1973 ELINE – de første 16 måneder
1975 HENDES VERDEN
1977 MIT LAND - OG DIT
1983 KAN MAN KLIPPE I VAND
1987 DEN TID DEN SORG - om ældre og bofællesskaber
1987 FRU JENSEN
1989 RETSHJÆLPEN I OVER 100 ÅR
1990 KOLONIHAVEN – om nogle grønlandere i Danmark
1992 STRUDSEN
1992 "STOLEMAGEREN" - Hans J. Wegner
1993 ALLE DISSE ØJEBLIKKE

**Når jeg er bange og usikker
er jeg et barn**

**Når jeg er klog og stærk
er jeg en voksen**

**Når jeg er træt og skør
er jeg gammel**

**Det lille barn, den modne voksne - det gamle fjols
- det er allsammen mig.**

LIVETS GRØNNE VINTER . . .

Mine børn kommer i dag.
De mener mig det godt.
Men de er så bekymrede, de synes, at jeg
skulle have et gelænder i forstuen.
Telefon i køkkenet.
At nogen skal se efter mig, når jeg går i bad.
De kan faktisk ikke lide, at jeg bor alene.
Hjælp mig til at være taknemmelig
for deres bekymring.
Og hjælp dem til at forstå, at jeg må klare
mig selv
- så længe jeg kan.
De har ret, når de siger, at der er
risikomomenter.
Jeg kan falde.
Jeg kan glemme at slukke for ovnen.
Men der er ingen udfordring, ingen mulighed
for sejr,
intet virkeligt liv - uden risiko.
Da de var små og klatrede i træer
og cyklede
og tog på lejrture
- var jeg rædselsslagen.
Men jeg lod dem gøre det.
At hindre dem ville have været at skade dem.

Nu er rollerne byttet om.
Hjælp dem til at forstå det.

Lad mig ikke blive vanskelig og stædig,
men lad mig heller ikke give dem lov
- til at kvæle mig i omsorg.

*Skrevet af en gammel dame i Jylland
fundet efter hendes død*

